

Conf. univ. dr. Adrian STOICA

DREPT CIVIL. OBLIGAȚIILE
Curs universitar. Grile

Conf. univ. dr. Adrian STOICA

DREPT CIVIL. OBLIGAȚIILE
Curs universitar. Grile

Copyright © 2015, **Editura Pro Universitaria**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin
Editurii Pro Universitaria

Nici o parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al
Editurii Pro Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
STOICA, ADRIAN

Drept civil, Obligațiile Curs universitar. Grile /

Adrian Stoica. - București : Pro Universitaria, 2014

Bibliogr.

ISBN 978-606-26-0082-2

347(498)(075.8)

LISTĂ DE ABREVIERI

alin. – alineatul
art. – articolul
ICCJ – Înalta Curte de Casație și Justiție
TS – Tribunalul Suprem
C.A. – Curtea de apel
Trib. – Tribunal
Jud. – Judecătorie
NCC – Noul Cod civil
NCPC – Noul Cod de procedură civilă
sent. civ. – sentința civilă
dec. civilă – decizia civilă
Ed. – Editura
ed. – ediția
H.G. – Hotărârea Guvernului
O. G. – Ordonanța Guvernului
O.U.G. – Ordonanța de urgență a Guvernului
M. Of. – Monitorul Oficial al României
B. Of. – Buletinul Oficial al României
lit. – litera
p. – pagina
pp. – pagini
pct. – punctul
vol. – volumul
op. cit. – operă citată
RRD – Revista română de drept
RRDP – Revista română de drept privat
RRES – Revista română de executare silită
s. civ. – secția civilă

CUVÂNT INTRODUCATIV

Scopul acestui *Curs universitar* este acela de a prezenta în mod sistematizat cele mai importante noțiuni și instituții ale dreptului civil, care compun materia celui de-al doilea semestru, din anul II de studiu, în majoritatea Facultăților de drept din România, denumită în mod generic în planurile de învățământ: „*Drept civil. Obligațiile*”.

Afirmarea fără dubii, a teoriei moniste din Noul¹ Cod civil, face ca materia obligațiilor civile să constituie dreptul comun (*jus commune*) în sistemul nostru legislativ. Cei inițiați știu foarte bine că anterior actualelor reglementări civile, dualismul Cod civil - Cod comercial și-a pus amprenta într-un mod esențial asupra materiei obligațiilor, mai ales atunci când privea raporturile dintre persoanele juridice.

În aceste condiții, putem afirma cu tărie că aceste noi reglementări civile au pus baza unui drept privat unic, pe care nu-l putem ignora.

De aceea, prin intermediul prezentului *Curs universitar*, am decis să ilustrăm o serie de noțiuni și instituții specifice materiei noastre cum ar fi: *noțiunea de obligație în sistemul de drept civil, principalele izvoare ale obligațiilor (actul juridic unilateral, contractul, faptul juridic licit, fapta ilicită generatoare de prejudicii), executarea obligațiilor, transmiterea și transformarea*

¹ A fost adoptat prin Legea nr. 287/2009, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 505, din 01 octombrie 2011 și a fost pus în aplicare prin Legea nr. 71/2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.409, din 10 iunie 2011. Ultima modificare a Legii nr.287/2009 privind Noul Cod Civil a avut loc prin Legea nr. 138/15 octombrie 2014, publicată în M. Of. Nr.753/16.10.2014. *Brevitatis causa* va fi denumit NCC.

obligațiilor, stingerea obligațiilor, obligațiile complexe, garantarea obligațiilor etc. Aceste noțiuni și instituții conexe materiei obligațiilor civile, prezintă o importanță fundamentală atât pentru cultura juridică minimă a oricărei persoane interesate de aceste fenomene, cât și pentru studenții care doresc să „performeze” în domeniul dreptului.

Chiar dacă la prima vedere materia „*Obligațiilor*” prezintă o dificultate aparte în înțelegerea ei, prezenta lucrare o înfățișează sub câteva aspecte, destul de sistematizat, care sperăm noi că va ușura percepția generală, adesea formată într-un mod destul de „artificial”.

Sub primul aspect, am decis să prezentăm cu această ocazie noțiuni și reguli fundamentale ale materiei obligațiilor. Prin conținutul și mai ales, prin filosofia generală care a stat la baza acestui *Curs universitar*, materia „*Obligațiilor*” este relevată din punct de vedere didactic printr-o abordare unitară a raporturilor obligaționale, așa cum am mai amintit, fără a prezenta diviziunea formală și discutabilă a obligațiilor civile și comerciale.

De asemenea, am considerat deosebit de util ca la finalul acestei lucrări să fie prezentate un număr de 70 de grile, cu subiecte diferite însă, corespunzătoare instituțiilor prezentate în conținutul lucrării noastre.

În aceste condiții, lucrarea de față: *Drept civil. Obligațiile – Curs universitar. Grile*, ar putea veni în sprijinul tuturor persoanelor interesate de fenomenul dreptului civil, iar prin conținutul său, ar reprezenta un instrument de lucru util atât studenților, cât și practicienilor interesați de problematica abordată, deoarece pot identifica o serie de răspunsuri obiective de ordin teoretic și practic.

Constanța,

Adrian Stoica

Capitolul I

GENERALITĂȚI PRIVITOARE LA OBLIGAȚII ÎN SISTEMUL DE DREPT CIVIL

§ 1. Definiția obligațiilor și structura raportului juridic de obligație

Din punct de vedere fonetic, noțiunea de *obligație* relevă diferite sensuri, în funcție de contextul în care este utilizată. În limbaj curent, aceasta desemnează într-o manieră generală, toate îndatoririle la care cetățenii sunt ținuți în virtutea unor reguli diverse. De aceea, putem aminti despre: obligații morale, obligații religioase, obligații fiscale, obligații profesionale etc.

Din punct de vedere juridic, singurele îndatoriri ale unui subiect de drept, sunt acelea care rezultă din reguli de drept incidente unui raport juridic, altfel spus, acelea care sunt urmate de o sancțiune juridică, implicând la nevoie intervenția statului sau forța coercitivă a acestuia pentru a fi respectate.

De asemenea, din punct de vedere juridic, putem distinge în funcție de natura normelor de drept incidente asupra raportului juridic respectiv, între: *obligații de drept public* (în materie penală sau administrativă) și *obligații de drept privat* (în materie civilă, a dreptului muncii și a asigurărilor sociale etc.).

Obligațiile¹ reprezintă o parte esențială a dreptului civil românesc, care se pot identifica pe două planuri esențiale:

¹ Pentru mai multe amănunte referitoare la obligațiile civile, a se vedea: *M.B. Cantacuzino*, Elementele dreptului civil, Ed. Cartea Românească, București, 1921, pp. 403-667; *C. Statescu*, *C. Barsan*, Drept civil. Teoria generală a obligațiilor, ediția a IX-a, revizuită și adăugită, Ed. Hamangiu,

a) din punctul de vedere al *vieții practice*, obligațiile rezultă din acte ori din evenimente frecvente cum ar fi: contractele civile, cele dintre profesioniști, de muncă și asigurări sociale, fapte producătoare de prejudicii altor persoane etc.;

b) din punct de vedere *teoretic*, obligațiile sunt fundamentate pe principii esențiale, aplicabile în toate domeniile dreptului privat.

Noul Cod civil, stabilește sediul materiei în Cartea V, „*Despre obligații*” (art. 1.164-1.649). Această carte, structurată în 11 titluri, este cea mai vastă a codului, cuprinzând regulile fundamentale ale materiei obligațiilor¹: izvoare, modalități și tipuri de obligații, executarea, transmisiunea, transformarea etc.

Înainte de a prezenta definiția obligațiilor civile și structura raportului juridic de obligație, considerăm deosebit de util să reținem faptul că, în materia dreptului privat, obligația se afla în strânsă legătură cu *subiectele de drept* ale unui **raport juridic determinat**, subiecte care pot fi numai persoane, fizice sau juridice, dar și cu *normele de drept* incidente aceluși raport juridic, care pot fi numai **norme de drept privat**. Aceste persoane sunt denumite în mod generic, **creditor** (cel care întotdeauna va pretinde ceva și care va fi întotdeauna subiectul activ al raportului juridic de obligație) și **debitor** (cel care va fi obligat să dea, să facă sau să nu facă ceva și care va fi întotdeauna subiectul pasiv al raportului juridic de obligație). Mai mult decât atât, raportul juridic de obligație stabilește între subiectele sale o legătură de natura patrimonială (*vinculum corporis*), deoarece creditorul, în toate cazurile, va fi

București, 2008; L. Pop, I. F. Popa, S. I. Vidu, Tratat elementar de drept civil. Obligațiile, Ed. Universul Juridic, București 2012; Fr. Terre, Ph. Simler, Yv. Lequette, Droit civil. Les obligations, Ed. Dalloz, Paris, 2005; A. Benabent, Droit des obligations, 14^e edition, Ed. LGDJ, Paris, 2014.

¹ A se vedea, M. Gabriel, Considerații privind reglementarea materiei obligațiilor în noul Cod civil, Volumul Conferinței „*Reforma statală prin prisma noilor coduri juridice*”, Constanța, 3-4 aprilie 2014, ISBN, 978-606-673-543-8, Editura Universul Juridic, București, 2015, pp. 49-55.

titularul unui drept de creanță (care se va înscrie în activul sau patrimonial), iar debitorul **titularul unei obligații** (care va fi înscrisă în pasivul sau patrimonial).

În aceste condiții, putem defini **obligația** ca fiind: *acel raport juridic civil, prin intermediul căruia o persoană, denumită creditor, poate cere unei alte persoane, denumită debitor, să dea, să facă sau să nu facă ceva, chiar cu concursul forței coercitive a statului, în caz de refuz al celui din urmă.*

Din conținutul definiției, putem reține cu ușurință faptul că obligația, reprezintă un raport juridic căzut sub incidența unor norme de drept privat. Cu toate acestea, raportul juridic de obligație, nu conține elemente aparte ci, păstrează structura comună a oricărui raport juridic și anume: *subiecte, conținut, obiect și sancțiune.*

Așadar, **structura raportului juridic de obligație** este compusă din:

A) Subiectele raportului juridic de obligație, ceea ce înseamnă că obligația civilă va presupune întotdeauna o legătură de drept între două sau mai multe persoane. De asemenea, aceste subiecte vor fi determinate în conținutul raportului juridic de obligație și pot fi reprezentate, atât din persoane fizice, persoane juridice, iar în unele situații în care intră în raporturi juridice de drept civil, chiar și de către stat sau de anumite instituții publice.

Așa cum am mai amintit, subiectul activ al raportului juridic de obligație poartă denumirea de **creditor**, iar cel pasiv de **debitor**. Ca regulă generală, *creditorul* va fi **titularul unui drept de creanță**, iar *debitorul*, **titularul obligației**, motiv pentru care, primul va pretinde o anumită prestație celui de-al doilea, iar cel de-al doilea va fi obligat în virtutea acestei prestații, *să dea, să facă* sau *să nu facă ceva* (de exemplu, **împrumutătorul** va fi creditorul **împrumutatului**, iar acesta din urmă, va deveni debitorul primului; **comodantul** va fi creditorul **comodatarului**, iar acesta din urmă, va fi debitorul primului, **locatorul** va fi creditorul **locatarului**, iar